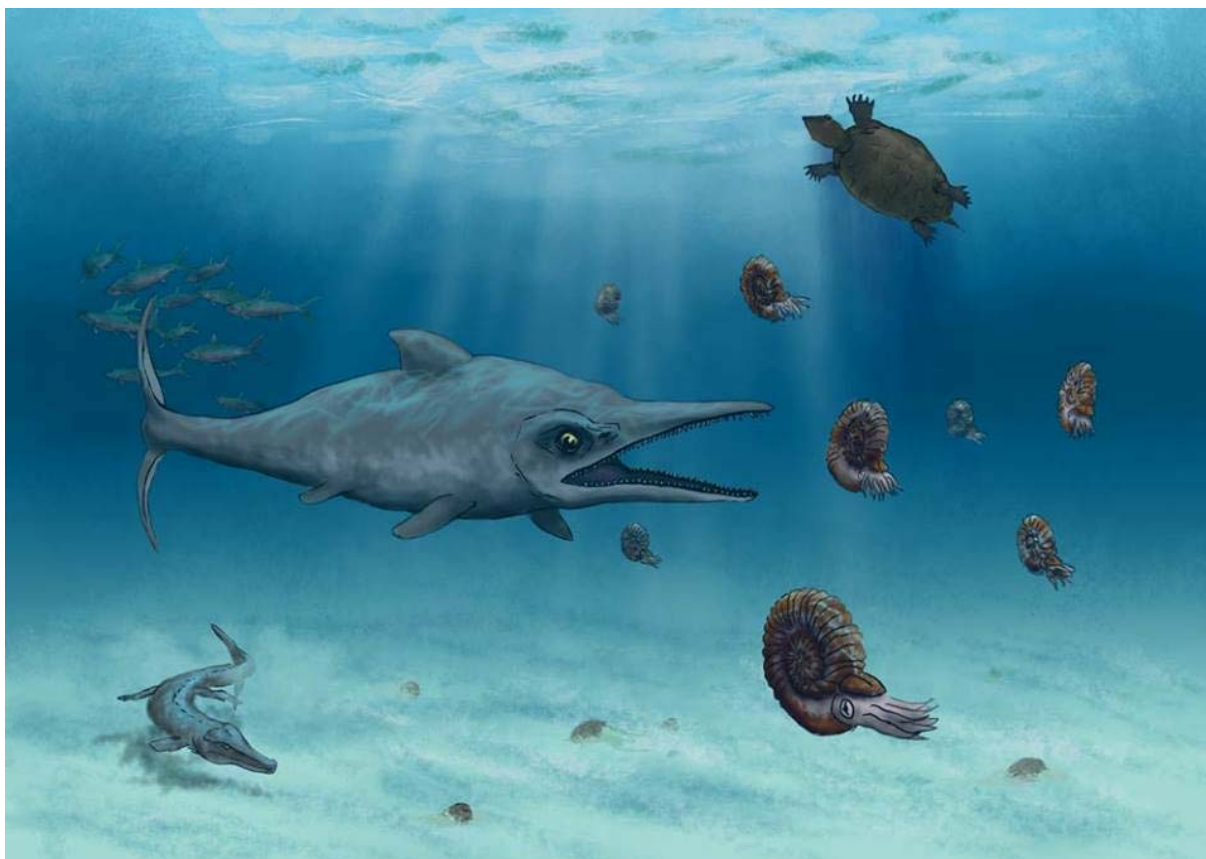

Zespół wielkich kręgowców z górnej jury kamieniołomu Owadów-Brzezinki z ichtiozaurami, żółwiami i rybami kostnoszkieletowymi

Large vertebrate assemblage from the Upper Jurassic of Owadów-Brzezinki Quarry with ichthyosaurs, turtles and osteichthyan fishes

Daniel Tyborowski

Węglanowe, kościonośne utwory górnej jury (przełom dolnego i górnego tytonu w podziale tetydzkim; środkowy wołg w podziale borealnym) kamieniołomu Owadów-Brzezinki (synklina tomaszowska; północno-zachodnie obrzeżenie Gór Świętokrzyskich) zawierają liczne skamieniałości, w tym doskonale zachowane szczątki morskich kręgowców, co czyni polski kamieniołom stanowiskiem paleontologicznym o charakterze *Fossil-Lagerstätte*. Kamieniołom Owadów-Brzezinki jest obiektem interdyscyplinarnych badań naukowych, które w latach 2014-2018 prowadzone były w ramach grantu NCN, którego kierownikiem był prelegent. Obejmowały one analizę szczątków kostnych dzięki zastosowaniu metod z różnych dziedzin nauk biologicznych i nauk o Ziemi (paleobiologia i tafonomia kręgowców, densytometria i badania gęstościowe kości, mikrotomografia komputerowa, geochemia izotopów stabilnych z zębów, paleobiogeografia i paleoklimatologia). Szczątki kręgowców z kamieniołomu Owadów-Brzezinki reprezentują liczne zęby, kości czaszek, kręgi, żebra i kości kończyn należące do ryb kostnoszkieletowych (halekomorfy i pyknodonty), gadów morskich (ichtiozaury, żółwie i krokodyle) oraz gadów latających (pterozaury). Podczas seminarium zostaną przedstawione następujące zagadnienia: 1) tło geologiczne i paleobiologiczne złóż kostnych z kamieniołomu; 2) metody pozyskiwania materiału kostnego stosowane w trakcie wykopalisk paleontologicznych prowadzonych ze studentami biologii i geologii; 3) przegląd taksonomiczny opisywanego zespołu kręgowców (ze szczególnym uwzględnieniem ichtiozaurów z grupy oftalmozaurów oraz ryb kostnoszkieletowych); 4) paleoekologia kręgowców obejmująca klasyczną analizę gildii pokarmowych oraz geochemię pierwiastków lekkich (tlen z tkanek zębowych); 5) znaczenie zespołu kręgowców z Owadowa-Brzezinek w analizie paleobiogeografii faun późnojurajskich kręgowców morskich w Europie i zjawiskach zachodzących na kontakcie różnych paleoprowincji biogeograficznych.

Literatura

Tyborowski D. 2016. A new ophthalmosaurid ichthyosaur from the Late Jurassic of Owadów-Brzezinki Quarry, Poland. *Acta Palaeontologica Polonica* 61(4): 791-803.

Tyborowski D. 2017. Large predatory actinopterygian fishes from the Late Jurassic of Poland studied with X-ray microtomography. *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie* 283 (2): 161-172.

Tyborowski, D., Błazejowski, B. and Krystek M. 2016. Reptile remains from the Upper Jurassic limestones of Owadów-Brzezinki Quarry (Central Poland). (In Polish, English summary). *Przegląd Geologiczny* 64 (8): 564–569.